oenass, P *jõeme*; L *saanad* (: *saun*), Ä *laalab*, MM *laalatusel*, Kod. *aagub* (: *aukma*), P *lõona*. Teatavail juhtumusil diftongide järelliige *i* > *e* PTm. alal ka tugevas astmes (L, Ä *aed*, *aeg*, L, Ä, Kod. *aer*, *poeg*, L *kuer*, L, Ä, Kod. *kaev*), kuna LTm. alal *i* on püsinud: TM, V, R, P *kaiv*, *aid*, *päiv*, *air*, *aig* jne. Tähele panna samuti: LTm *ain*, *saivass*, *sain* = PTm. *ein*, *teivass*, *sein*. — 35. Vokaalharmoonia on täiesti tundmatu PTm. alal (maha arvatud Kod.): L *läkkama*, *lühike*, Ä *kälissed*, MM *üva* = hea. Vok. *ä* esineb järgsilpides Kod. (*äbemätä*, *pedäjäd*) ja tervel LTm. alal (maha arvat. TM põhjaosa): TM *pedäjäss*, V *käpär*, R *ütessä*. Vok. *ü* ei esine järgsilpides PTm. ega osalt LTm.: Kod. *tüli*, Tm *väsima*, *lännu*, *eituma*, R *eituma* kohkuma'; Võnnus, Otepääs ja osalt Kamb. aga *ü*: V *eitümä*, *pässül*

E. Witoffi foto.

33. joon. Kõola kalme „Veski" talu väljal Laiuse kihelk.

'margapuu', *mürätänü* 'tilgastanud'. — 36. Järgsilpide *õ* on püsinud ainult paiguti Võnnus ja Sang.: V *nõstmõ* 'rõuged', Sang. *til'lukõnõ* — 37. Tüve lõppvok. *i* ja *u* on kadunud ajasõnus LTm. ja osalt PTm². alal (Kod.): TM *rühkmä* 'ruttama', *nuutsma*, R, Sang. *litsma*, *põimma* 'vilja lõikama', Kod. *kutska* = kutsuge, *pühknud* (kuid Ä *litsuma*, L *sun'dima*, *litsuma*).

II. Tm. murrete sõnakujude iseloomustuseks võiks nimetada: 1. LTm. alal *i*-mitmuse laialdasem tarvitamine kui harilikult PE-s: TM *asju* = asjade, Sang. *mul'gel* = mulkidel, *lavvust* = laudadest, *tütrile* = tütardele. — 2. Paiguti on oleviku mitm. 3. isikust *-va-* tarvitusele võetud ka minevikus ja akt. II partitsiibis (esineb ka mujal Ida- ning Lõuna-Eestis): MM *ajasivad*, *ütelsivad*, *nemad kannovad*; Ä *olid toonuvad*, TM *kan'niva* = (nad) kandsid, *tulnova* = (nad) tulnud, V *lauliva* = (nad) laulsid, Kamb. *kakiva* = (nad) kat-

Tartumaa, lk. 144